

CUMHURİYET DÖNEMİ

KIRKPINAR GÜREŞLERİ

DUALI ÇAYIR'IN 90 YILI

İSMAİL YILMAZ

DAHi

Cumhuriyet Dönemi
**KIRKPINAR
GÜREŞLERİ**
“Dualı Çayır’ın 90 Yılı”

İsmail YILMAZ

2015

ISBN: 978-605-9092-31-9

Yazar

İsmail YILMAZ
i.yilmaz73@hotmail.com
533 765 96 56

Kitabın Adı

CUMHURİYET DÖNEMİ KIRKPINAR GÜREŞLERİ
“Dualı Çayır”ın 90 Yılı”

Yayının Türü

Araştırma

Sayfa Düzenleme

Ege Basım

Yayın Sahibinin Adı

Dahi Yayıncılık Eğitim Basım Ticaret
Ramazan GÜVEN
Esatpaşa Mh. Şehit Cahar Dudayev Cd. No: 159/6-4
Ataşehir - İstanbul Tel: 0216 472 41 42
Yayıncı Sertifika No: 26015

Baskı

Ege Reklam Basım Sanatları San. Tic. Ltd. Şti.
Esatpaşa Mh. Ziyapaşa Cd. No:4
34704 - Ataşehir / İSTANBUL
Tel: 0216 470 44 70 Faks: 0216 472 84 05
www.egebasim.com.tr
Matbaa Sertifika No 12468

Birinci Baskı

İstanbul, Ağustos 2015

© Copyright

Kitabın içeriği ile ilgili sorumluluklar ve haklar yazara aittir. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek dahi olsa yazardan izin alınmadan kitabın içeriğinden kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz kitabın içeriği çoğaltılamaz, dağıtılamaz, facebook, internet, TV vs. gibi ortamlarda paylaşamaz. Aksi davranışlar yasal müeyyidelere tabidir. Bu kitabın yayın hakları Dahi Yayıncılık Eğitim Basım Ticaret'e aittir.

İsmail Yılmaz

1 973 yılında Antalya’da doğdu. Necati Dölen İlkokulundan mezun olduktan sonra Aksu Öğretmen Lisesi (orta kısım) ile Antalya Lisesini bitirdi.

Ortaöğrenimini tamamladıktan sonra önce Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden ardından da Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden mezun oldu.

Lisans eğitiminin ardından ilk yüksek lisans programını Hoca Ahmet Yesevi Türk – Kazak Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında tamamladıktan sonra ikinci yüksek lisans programını TODAİE’de (Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü) Kamu Yönetimi alanında tamamladı.

Beden Eğitimi ve Spor Bölümünden mezun olduktan sonra 1994 – 2004 yılları arasında öğretmenlik, 2004 – 2006 yılları arasında okul müdürlüğü yaptı. 2006 yılında da Milli Eğitim Bakanlığı Müfettiş Yardımcılığı sınavını kazanarak Tef-tiş Kurulu Başkanlığında göreve başladı. Bakanlık Müfettişi ünvanıyla memuriyetini sürdürürken 2011 ve 2014 yıllarında yapılan kanun değişiklikleriyle önce Milli Eğitim Denetçisi sonra da Maarif Müfettişi ünvanını aldı. Halen Ankara Maarif Müfettişi göreviyle memuriyetine devam etmektedir.

1987 yılında başladığı güreş sporuna 1994 yılına kadar devam etti. 1994 yılından 2004 yılına kadar da antrenör ve hakem olarak sporun içinde bulundu. Halen, elinizdeki Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri isimli kitap ile birlikte “1964 Olimpiyat Şampiyonu İsmail Ogan” adlı biyografi çalışması için araştırmalarını sürdürmektedir.

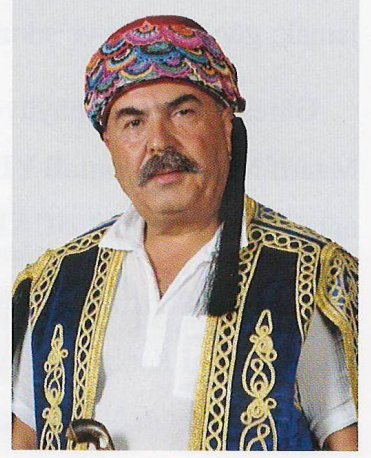
İÇİNDEKİLER

Şiir	XIV
Kırkpınar Marşı.....	XV
Kırkpınar Güreşleri	XVII
Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri	XIX
1924 Yılı Kırkpınar Güreşleri	1
1925 Yılı Kırkpınar Güreşleri	3
1926 Yılı Kırkpınar Güreşleri	4
1927 Yılı Kırkpınar Güreşleri	5
1928 Yılı Kırkpınar Güreşleri	6
1929-1930-1931-1932 Yılı Kırkpınar Güreşleri	9
Bandırmalı Kara Ali	12
Edirneli Himmet.....	17
Atatürk ve Güreş	18
1933 Yılı Kırkpınar Güreşleri	20
1934 Yılı Kırkpınar Güreşleri	21
1935 Yılı Kırkpınar Güreşleri	23
1936 Yılı Kırkpınar Güreşleri	25
1937 Yılı Kırkpınar Güreşleri	29
1938 Yılı Kırkpınar Güreşleri	30
1939 Yılı Kırkpınar Güreşleri	39
1940 Yılı Kırkpınar Güreşleri	44
1941 Yılı Kırkpınar Güreşleri	46
1942 Yılı Kırkpınar Güreşleri	51
1943 Yılı Kırkpınar Güreşleri	53
1944 Yılı Kırkpınar Güreşleri	56
1945 Yılı Kırkpınar Güreşleri	58
1946 Yılı Kırkpınar Güreşleri	61
1947 Yılı Kırkpınar Güreşleri	64
1948 Yılı Kırkpınar Güreşleri	67
1949 Yılı Kırkpınar Güreşleri	69
1950 Yılı Kırkpınar Güreşleri	72
1951 Yılı Kırkpınar Güreşleri	74
1952 Yılı Kırkpınar Güreşleri	80
1953 Yılı Kırkpınar Güreşleri	84
1954 Yılı Kırkpınar Güreşleri	86

1955 Yılı Kırkpınar Güreşleri	90
1956 Yılı Kırkpınar Güreşleri	92
İrfan Atan'ın mektubu.....	94
1957 Yılı Kırkpınar Güreşleri	95
1958 Yılı Kırkpınar Güreşleri	98
1959 Yılı Kırkpınar Güreşleri	101
1960 Yılı Kırkpınar Güreşleri	104
1961 Yılı Kırkpınar Güreşleri	107
Başpehlivan Hamam Alayı	112
1962 Yılı Kırkpınar Güreşleri	113
1963 Yılı Kırkpınar Güreşleri	115
1964 Yılı Kırkpınar Güreşleri	119
1965 Yılı Kırkpınar Güreşleri	122
1966 Yılı Kırkpınar Güreşleri	126
1967 Yılı Kırkpınar Güreşleri	128
1968 Yılı Kırkpınar Güreşleri	130
Başpehlivan Ordulu Mustafa	134
Fotoğraf Sanatçısı Tayyip Yılmaz.....	135
1969 Yılı Kırkpınar Güreşleri	137
Ayhan İnce	140
1970 Yılı Kırkpınar Güreşleri	142
1971 Yılı Kırkpınar Güreşleri	148
1972 Yılı Kırkpınar Güreşleri	152
1973 Yılı Kırkpınar Güreşleri	154
1974 Yılı Kırkpınar Güreşleri	157
1975 Yılı Kırkpınar Güreşleri	160
1976 Yılı Kırkpınar Güreşleri	163
Başyağcı Paşo	165
1977 Yılı Kırkpınar Güreşleri	166
1978 Yılı Kırkpınar Güreşleri	169
1979 Yılı Kırkpınar Güreşleri	171
Dünya Güzeli Kel Hüseyin	174
1980 Yılı Kırkpınar Güreşleri	175
1981 Yılı Kırkpınar Güreşleri	180
1982 Yılı Kırkpınar Güreşleri	184
Albay Kardeş	186
Cazgır Şirin Baba.....	187

1983 Yılı Kırkpınar Güreşleri	189
1984 Yılı Kırkpınar Güreşleri	192
1985 Yılı Kırkpınar Güreşleri	197
1986 Yılı Kırkpınar Güreşleri	199
1987 Yılı Kırkpınar Güreşleri	201
1988 Yılı Kırkpınar Güreşleri	203
1989 Yılı Kırkpınar Güreşleri	206
1990 Yılı Kırkpınar Güreşleri	208
1991 Yılı Kırkpınar Güreşleri	211
1992 Yılı Kırkpınar Güreşleri	213
1993 Yılı Kırkpınar Güreşleri	215
1994 Yılı Kırkpınar Güreşleri	218
Garip Usta	220
1995 Yılı Kırkpınar Güreşleri	222
1996 Yılı Kırkpınar Güreşleri	223
1997 Yılı Kırkpınar Güreşleri	225
1998 Yılı Kırkpınar Güreşleri	228
1999 Yılı Kırkpınar Güreşleri	230
2000 Yılı Kırkpınar Güreşleri	232
2001 Yılı Kırkpınar Güreşleri	234
2002 Yılı Kırkpınar Güreşleri	236
2003 Yılı Kırkpınar Güreşleri	238
2004 Yılı Kırkpınar Güreşleri	240
2005 Yılı Kırkpınar Güreşleri	242
2006 Yılı Kırkpınar Güreşleri	244
2007 Yılı Kırkpınar Güreşleri	246
2008 Yılı Kırkpınar Güreşleri	248
2009 Yılı Kırkpınar Güreşleri	250
2010 Yılı Kırkpınar Güreşleri	252
2011 Yılı Kırkpınar Güreşleri	254
2012 Yılı Kırkpınar Güreşleri	256
2013 Yılı Kırkpınar Güreşleri	259
2014 Yılı Kırkpınar Güreşleri	260
2015 Yılı Kırkpınar Güreşleri	262
1930 - 1951 yılları güreş ilanları	265
Kaynakça ve Resim Arşivi	284
Albüm	286

ÖNSÖZ

2014 yılında Kırkpınar'a katılan güreşçi sayısı 1.700'lerde iken, 2015'te bu sayı 1.924'e ulaşmıştır. İnaniyorum ki 2016'da 2.000 pehlivanın çok üzerinde olacaktır.

Tarih ikincileri değil, birincileri yazar ve onu kendine mal eder. Her gün, her boya yeni güreşçiler katılırken Türkiye'nin tek başpehlivanı vardır. Bu da çabayla, çalışmayla olur.

Buna en iyi örnek aslan ile ceylan öyküsüdür.

"Her sabah Afrika'da bir ceylan uyanır. Kafasındaki tek düşünce; en hızlı koşan aslandan daha hızlı koşabilmek, yoksa aslan tarafından yenilecektir.

Her sabah Afrika'da bir aslan uyanır. Kafasındaki tek düşünce; en yavaş koşan ceylandan daha hızlı koşabilmek, yoksa açlıktan ölecektir.

Aslan da olsanız, ceylan da olsanız; güneş doğduğunda dünden daha hızlı koşuyor olmanız gerektir. Aksi takdirde ertesi gün olmayacaktır. Aslansanız ve en yavaş koşan ceylanı dün yakalamışsanız ve bugün bir ceylan daha yakalamak istiyorsunuz, en yavaş ceylan bugün sizden daha hızlıdır. O halde düne göre bugün hızınızı artırmanız gerekmektedir.

Ceylansanız ve henüz aslan sizi yakalamamışsa bugün dünden daha hızlı olmalısınız. Çünkü aslanın hedefinde siz olabilirsiniz. Hayat koşuşturmasında devam edebilmenin tek koşulu var: Dünden daha hızlı koşmak..."

Demek ki ayakta kalmak ve lider olmak, dünden daha iyi olmakla başılır.

Devlet olarak her şeyin en büyüğünü yapmak gibi bir tutkumuz var. En büyük havaalanını biz yaparız, en büyük köprüyü biz yaparız. Ne yazık ki küçük bir cep telefonunu yapamayız. Bilim ve teknikte neredeyiz? Bilgiçlik taşıyoruz ama yeterince okumuyoruz. Mevlânâ der ki: "Ben babadan, oğlum da benden ileri olacak ki gelişme olsun."

Katıra sormuşlar: "Sen çok güçlüsün, dayanıklısın, yorulmuyorsun, tam bir pehlivansın. Kimlerden olursun, soyun sopun kim?" Katır, sakince cevap vermiş: "At dayım olur." Yaptığımız her işin iyi tarafını öne çıkarırız, yapamadıklarımızı değil... Yanlışlarımızı da ortaya koyup üzerinde tartışabilmeliyiz.

Gerçeklere ve belgelere dayanan kitap, emek ve çaba ister. Araştırma yaparak kitap hazırlamak; güç, yorucu ve sıkıntılıdır. Elbette ki “kitap gibi kitap”, kaliteyi de beraberinde getirir.

Güreş ortamında büyüyen, güreş diyarından gelen, dünün yağlı güreş pehlivanı, şimdilerin Maarif Müfettişi **İsmail YILMAZ**; deneyim ve gözlemlerini, belgelerle ve doğru bilgilerle donatarak çalışmasını “**DUALI ÇAYIR’IN 90 YILI**” adıyla kitaplaştırmıştır.

Araştırmalara, iddia-ispatlara dayalı adı geçen kitapta; 1924-2014 yılları arasındaki Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Başpehlivanları, pehlivanların hayat hikâyeleri, kimin kimle güreşmiş olduğu, gerçeğin ötesindeki güreş tefrikaları ve merak edilen diğer konular titizlikle sayfalarda işlenmiştir.

Kitabın yazarını kutluyorum ve çalışmalarının sürmesini diliyorum. Güreşe ilgi duyanların bu kitabı okumalarını öneriyorum. Yazarın değerlendirmesiyle yazımı sonlandırmak istiyorum: *“Türk insanı var olduğu sürece Kırkpınar kültürünün güçlenerek yaşamaya devam edeceğini tahmin etmek zor değildir.”*

Ramazan Güven

280. - 281. ve 282.

Çardak Güreş Ağası

ÖNSÖZ

Antalya’da zamanın tanınmış güreşçilerinden Gebizli Fahrettin Pehlivan’ın oğlu olarak dünyaya gelince kendimi yağlı güreş ortamında buldum. Doğal olarak her çocuk gibi bulunduğum ortamın yaşam biçiminden ve değerlerinden etkilenerек büyürken, tüm yönleriyle tanıdığım yağlı güreşin spor olmasının yanında köklü bir kültür olduğunu öğrendim.

Çocukluğumda babamla beraber izlemek üzere gittiğim güreşlerde fırtına gibi esen Recep Gürbüz’ü izleyip hayran olmamak mümkün değildi. Baş güreşlerinde yeni olan Ahmet Taşçı da yaptığı güreşlerle geleceğin megastarı olacağını belli ediyordu. Böyle bir ortamda ben de izlediğim güreşlerden etkilenerек 1987 yılında yağlı güreşe başlamaya karar verdim.

Güreşe başladıktan sonra her pehlivan gibi ben de yenilgiyle karşılaştım. Ancak zaman içinde yenile yenile yenmesini öğrendim. Bir taraftan çocuk yaştan itibaren babamdan öğrendiğim güreş tekniklerini Garip Ramazan, Mehmet Öztürk, Mehmet Ali Çabat, Mustafa Arıkan ve Gazanfer Özdemir gibi ustaların yanında daha da geliştirme fırsatı buldum.

1988 yılında ilk defa Kırkpınar’da deste küçük boyda güreştim. O yıl Recep Gürbüz’ün başpehlivan olması Antalyalı sporcularda büyük bir sevinç yarattığı gibi hedeflerinin de büyümesini sağlamıştı. Zamanla gelen galibiyetlerin ardından her sporcu gibi güreş sporuyla ilgili gelecek planları yapmaya başladım. Ben, güreş sporuyla ilgili planlar yaparken babam, “Oğlum önce okulun gelir, spor ikinci planda olmalı.” diyerek bana takip etmem gereken asıl yolu gösterdi. Hal böyleyken okul öncelikli sporla iç içe geçen bir gençlik dönemim oldu. Üniversiteyi bitirerek memuriyete başladığım 1994 yılında da aktif spor hayatım sona erdi.

Üniversitede okuduğum yıllarda Milli Kütüphanenin arşivlerinde Kırkpınar güreşlerini araştırmaktan büyük keyif alırdım. 1994 yılında ayrıldığım Ankara’ya görevim gereği 2006 yılında yeniden döndüm. Yüksek lisans araştırmalarım için sık gittiğim Milli Kütüphanede çalışmalarımın artan kalan zamanlarda öğrencilik yıllarımda olduğu gibi Kırkpınar güreşleri ile ilgili araştırma yapmaya başladım. İncelediğim kitaplardaki birçok bilginin dayanaktan yoksun, rivayete dayalı kulaktan dolma bilgilerle yazıldığını ve birçok maddi hatanın bulunduğunu belirledim. Ayrıca yağlı güreşle ilgisi olan resmi kurumların internet sitelerinde de yanlış bilgilerin olduğunu gördüm. Kütüphanelerdeki ve kendi kitaplığımdaki kaynaklarla camiada ilk elden öğrendiğim bilgileri karşılaştırdığım zaman rivayetlerin ve kulaktan dolma bilgilerin gerçeklerin üzerini örttüğünü anladım. Bütün bu nedenlerden sonra Kırkpınar güreşlerinin sahaya uzak olmayan bir yağlı güreşçi tarafından yazılması gerektiğini düşündüm. Bu gereklilik üzerine Kırkpınar güreşlerinin 1924 – 2015 yıllarını kapsayan bölümünü birincil kaynaklara dayalı bilgilerle yazmayı amaçladım. Bu doğrultuda her yılı ayrı ayrı anlatan arşiv niteliğinde bir kitap yazmak üzere işe koyuldum.

Araştırmalarım başladıktan sonra öncelikle yıllara göre boylarında (kategorilerinde) derece alan pehlivanlara ait bilgilerin devlet arşivlerinde olacağını düşündüm. Bu düşünceyle gittiğim Güreş Fe-

derasyonunda 1999 yılından daha eskiye giden istatistikî bilgiler olmadığını öğrenince çok şaşırdım. Temeli 650 yıl geriye giden spor mirasımızla ilgili 15 yıldan daha eski bir arşiv kaydının olmamasına üzüldüm (sayfa 285). Bu eksikliği gidermek için 1999'dan daha önceki yıllarda boylarında derece alan pehlivanların bilgilerini zamanın gazete ve dergilerinden araştırarak derledim. Böylelikle hiçbir yerde olmayan Kırkpınar'da derece alan sporcular arşivini oluşturdum.

Çalışmamda kullanacağım verileri elde etmek üzere 1929 yılından 2014 yılına kadar Kırkpınar güreşlerinin düzenlendiği aylardaki tüm gazete ve dergi haberlerini taradım.* Oldukça yorucu bir süreç sonunda dönemin gazete ve dergilerinden ulaştığım bilgileri kronolojik olarak arşivledim. Arşiv taramasını tamamladıktan sonra Edirne'den başlamak üzere birçok ile giderek araştırma yaptım. Araştırmalarım sürerken başta Bandırmalı Kara Ali'nin torunu Sabri Acar ve Gönenli Kara Hüseyin'in oğlu Yaman İnanç ile görüşerek hem kendi yaşadıklarını hem büyüklerinden duyduklarını kayıt altına aldım. Zamanı geldikçe de geçmişin namılı pehlivanlarıyla görüşerek bilgi topladım.

Araştırma ve görüşmelerim sona erdikten sonra da elde ettiğim verileri yazma aşamasına geçtim. Arşivlediğim bilgileri kendi içinde karşılaştırdıktan sonra çelişki ve hatalarından** ayıklayarak en doğru bilgileri yalın bir üslupla yazdım. Kronolojik sırayla yazdığım bilgileri geçmişe gidildikçe daha kapsamlı aktarmaya çalıştım. Metne aktardığım bilgiler, dönemin birçok gazetesinde yer aldığı için hepsini dipnotta ayrı ayrı göstermedim. Tartışmalı olayları ve dikkat çekici bilgileri dipnotta kaynak olarak belirttim.

Çalışma esnasında Cumhuriyet döneminde çıkan, çoğunun adı bile unutulmuş gazeteleri ve diğer yazılı kaynakları tarayınca kendimi bir zaman yolculuğuna çıkmış gibi hissettim. Kırkpınar güreşlerinin ve pehlivanların doksan yılda nereden nereye geldiklerini gördüm. Okuyucumu da geçmişe götürebilmek onlara Kırkpınar güreşlerini daha iyi anlatabilmek amacıyla bazı ilginç gazete haberlerini doğrudan çalışmama aldım. Yine sayfalarca yazının anlatamadığını bir tek resim anlatabilir düşüncesiyle önemli gördüğüm resimleri de ekleyerek çalışmamı zenginleştirmeye çalıştım. Ayrıca Kırkpınar ağalığı müzayede bedelleriyle pehlivanlara verilen ödüllerin o günkü değerlerini yazarken zaman içinde geldiği noktayı gösterebilmek amacıyla dönemin memur maaşları ve altın değeriyle karşılaştırdım.

Araştırmalarım esnasında, iletişim araçlarının kısıtlı olduğu yılların en etkili haberleşme aracı olan gazetelerde çıkan çok sayıda ilginç yağlı güreş ilanı dikkatimi çekti. İlanlarda kullanılan dil, üslup ve ödüller oldukça dikkat çekiciydi. Bunu okurla paylaşmak için 1930'lu yıllardan itibaren yayınlanan güreş ilanlarının bir derlemesini çalışmamın sonunda müstakil bir bölüm halinde sundum. Sonuç itibarıyla, doksan yılı geçen Cumhuriyet dönemi Kırkpınar güreşlerinde yaşanan olayları, güreşleri ve pehlivanları birincil kaynaklara dayalı bilgilerle kronolojik olarak anlatan arşiv niteliğinde bir çalışma oldu. Kapsam ve nitelik bakımından düşünüldüğü zaman kitabın önemi daha iyi anlaşılacaktır diye düşünüyorum.

Çalışmamın her aşaması benim için oldukça yorucu bir o kadar da keyifliydi. Amacım, Cumhuriyet dönemi Kırkpınar güreşlerinin çıkış noktasıyla geldiği son noktayı ortaya koymak, genç nesillerin bilmediği geçmişin namılı pehlivanlarını gündeme getirerek Sarayıçi'nde yaşanan önemli olayları tekrar hatırlatmaktı. Bu itibarla kitabım başlarda belirttiğim boşluğu doldurarak ata sporu-

* 1924 - 1928 yıllarına ait birincil kaynaklar Osmanlıca yazıldığı için bu yıllara ait bilgiler ikincil kaynaklardan derlenmiştir.

** Geçmiş yıllarda Kırkpınar güreşlerini izleyen muhabirler, elde ettikleri haberleri ertesi günün gazetesine yetiştirebilmek için gazete merkezine telefonla ya da telgraf vasıtasıyla bilgi vermişlerdir. Aynı yılın güreşleri farklı gazetelerden incelendiği zaman iletişim zorluğundan kaynaklı yazım yanlışları olduğunu gördüm. Bu nedenle gazeteleri de kendi aralarında karşılaştırdıktan sonra ulaştığım en doğru bilgileri yazmaya çalıştım.

muzun hak ettiği yere gelmesine bir nebze katkı sağlayabilirse bütün yorgunluklarım büyük bir mutluluğa dönsecektir. Hiçbir maddi kaygı güdülmenden hazırlanan bu çalışmanın Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları ile Spor Liselerinde Kırkpınar güreşlerinin Cumhuriyet dönemini kapsayan bölümünün doğru anlatılmasına yardımcı olacağını umuyorum.

İnsan elinden çıkan her çalışmanın beraberinde bazı hataları ve noksanlıkları taşıyacağı gibi bu çalışmada da mutlaka gözden kaçan noktalar olmuştur. Bir sonraki baskıya kadar yapılacak yeni değerlendirmeler, elde edilecek bulgular, yapıcı eleştiriler ve katkılar şüphesiz kitabı zenginleştirecektir. Bu bağlamda, kitabım eleştiriye açık olup gelecek baskılarda mutlaka değerlendirilecektir.

Çalışmamın her aşamasında yanımda olan ve desteğini esirgemeyen, öğretmen arkadaşlarım Macit Yeşilyurt, Mehmet Mutlu Bayrakçı, Mesut Bayraktar, Metin Yıldırım, İsmail Eren Tepe ve Zeki Koyun'a; Antalya Aksu Belediye Başkanımız Halil Şahin'e, Gazeteci Mehmet Canbulat'a, Maarif Müfettişi Mahir Gökmen'e, TRT güreş programı yapımcısı Gökhan Günaydın'a, Grafiker İbrahim Mısır'a; meşakkatli araştırma ve yazım sürecinde bana sabır gösteren eşim Ayşe Yılmaz ve oğlum Levent Yılmaz'a buradan teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Son olarak, her zaman yanımda olan Kırkpınar Kültürünü Tanıtma ve Yaşatma Derneđi Yönetim Kurulu Üyesi Özcan Başğl ağabeyim ile kitabın basımını üstlenen Dahi Yayıncılık Yönetim Kurulu Başkanı ve Çardak Güreş Ağası Ramazan Güven ağabeyime ayrıca teşekkür ederim.

İsmail Yılmaz
Ağustos, 2015

SAFAHAT ALTINCI KİTAP / ASIM

Sorma, Kartal'da idim ben de bu çarşamba günü.
Dediler: "Kurna'da dünden beri var köy düğünü;
Hoşlanırsan, hadi, olmaz mı?... " "Pekâlâ gideriz;
Hem biraz kır görürüz, hem de güreş seyrederiz."

(...)

Neyse değnekçi gelip: "Meydan açılsın, savulun!"
Der demez, başladı kalbî sesi yırtık davulun.
Güm, güm ötmek ne gezer! Tık nefes olmuş kasnak:
Göğsü tokmak gibi küt! küt! vuruyor hışlayarak.
Zurna hımlım mı nedir, söylemiyor bir türlü;
Üfleyen çingenenin rengi mezar, kendi ölü.

(...)

Pehlivanlar hani? derken söküvermez mi, Hocam,
Birbirinden daha biçare sekiz çıplak adam?
Ah o soygunluğu rüyada gören korkardı:
Çünkü gömlek gibi etten de soyunmuşlardı!
Bir delik torbaya girmiş kimi, kıspet yerine;
Çekivermiş kimi, bir lime çuval dizlerine.
Kiminin giydiği çakşır, kiminin bez şalvar;
Kiminin, uçkunu boynundan asılma donu var.
Acaba yağ sürünürler mi desem, yağ nerede?
Bereket versin onun madeni varmış derede:
Sağ omuzlarında birer başları kertikli ağaç,
Kadın, erkek suyu aktarmada bakraç bakraç.
Sonra, nerdense gelip yağlanınız haydi sesi,
Çöktü meydana duran kaplara artık hepsi.
Palaz ördek gibi, bandıkça avuçlar bandı;
Meşin ıslar gibi, kavruk deriler ıslandı.
Bu merasimde bitip, başlayacak dendi güreş,
Çarpınıp çırpınarak çıktı nihayet iki eş.
Daha ilk elde boşansın mı alınlarından ter,
O göğüsler sana ötsün mü körükten de beter?
Baktım: Altından o bir çifte perişan bağrın,
Soluğanlar gibi kalkıp iniyor çifte karın!
Sonradan dizlere bir titremedir çökmüştü;
Hele çok sürmeyecek dördü de cansız düştü.
İki biçare serilmiş, yatıyorken yerde,
"Kalkın artık!" dediler, lakin o derman nerde!
Güreşin böylesi hiç görmediğim bir şeydi;
Orta, baş, hepsi de bunlar gibi avareydi.

(...)

Öğle olmaz mı, cemaatle kırlarlar namazı.
Güreşin gümler o esnada mehib ince sazı:
Otutur besili davullar yere şişman şişman,
Perde göstermeyen başlar kabalardan, o zaman,
Öyle inler ki, zemin kalb – i feza "küt küt" atar,

Zurnanın tizleri, dersin, yedi iklimi tutar!
Şimdi, hayvanlı, yayan, kız, kadın, oğlan, erkek;
Kuşatır ip çekilen meydana yüzlerce öbek.
Bir tarafta iner namütenahi araba.
İner amma o kadar süslü ki, dersin "Acaba,
Şu beyaz tenteler altında birer hacle mi var?
Çekilir derken ödülleri: Sekiz on seçme davar;
İki baş manda, birer tay, dana, top top dokuma..
Hele peşkir gibi peşkeşleri artık sorma.
Yağ kazanlarla durur, tartısı yok, ölçüsü hiç;
Hani ister sürün, ister dökün ister iç!
Bunların hepsi biter, bir heyecandır belirir;
Ne temaşadır o, titrer durur insan tir tir.
Birbirinden daha mevzun iki üç çift endam,
Atılıp sahneye şahin gibi etmez mi hıram;
Ses, soluk çıkmaz olur, herkesi ürperme alır;
O geniş yerde nefeslerle beraber daralır,
Çünkü meydana değil, seyre bakanlarda bile,
Asım'ın dengi heyakıl seçilir yüzlerle.
Şimdi, sağ kolda, gümüş kaplı birer bazu-bend
Boynu muskayla donanmış, o yarım deste levend,
Önce peşrev yaparak sonra tutuşmazlar mı,
Güreş artık kızışır, hasmını tartar hasmı.
Uzanır şimdi göğüsler, kavuşur; şimdi, yine
Dalga çarpar gibi çarpar gerilip birbirine.
Kimi tek çapraza girmiş, mütemadi sürüyor;
Kimi şirazeyi tartıp alivermiş, yürüyor.
Kimi sarmayla çevirsem diye sardıkça sarar;
Kimi kılıçık düşünür atmak için fırsat arar.
Adalı gövdeler altında o biçare çayır,
Serilir toprağa, hem bir daha kalkar mı? Hayır!
Bu elenseyle düşürmüş de hemen çullanıyor;
O da kurtulmak için türlü oyun kullanıyor.
Kimi almış paça kasnak, o açar, hasmı döner;
Kimi kündeyle giderken topuk eller de yener.
Kimi cür'etli olur çifte dalar, hem de kapar;
Kimi baskın çıkarak kazkanadından çarpar.
Seyreden halkı da bir gör: o ne candan hizmet,
O ne rikkatli adamlar, o ne ma'sum ümmet.
Yarılan başları çevreyle boğanlar mı dedin...
Göz silenler mi dedin, incik oğanlar mı dedin...
Yağ süren başka, saran başka, çözenler başka,
Su veren başka, güğümlemler gezenler başka.
Şan, şeref duygusu milletle nasıl yükseke,
Merhamet hissi de öyleydi, değil miydi Köse?

M. Akif Ersoy*

* Mehmet Akif Ersoy, kendisi ile yapılan son röportajda Nevzat Ayas'a şöyle anlatıyor: "Bedeni mümareselere çok meraklı idim. Kispet giyerek, zeytinyağı kullanarak güreş de ettim. Pek İstanbul içlerinde güreşmezdim amma, Çatalca taraflarında köylerde güreşirdim. Üstadım da kendisiyle bir mahalle arkadaşlığı bulduğumuz Kıyıcı Osman Pehlivan'dı ki benden beş altı yaş büyüktü. Bu adam daha sonra pehlivanlığın müntehasına kadar yükseldi. Hacı Osman'ın pehlivanlığı da insanlığı da mükemmeldir. Hala dünyada en hürmet ettiğim adamlardan biridir. Hayattadır. Pehlivanlığım, on altı on sekiz yaşlarımda oluyor. Halkalı'da Baytar Mektebinde iken cumaları tatil günleri savuşur, etraf köylerde düğünlerde güreşirdim. Yüzmek, atlamak, taş atmak, koşmak gibi bedeni mümareselerle meşgul oldum."

KIRKPINAR MARŞI

Büyük efsaneyi görür gibiyim
Tarih dehlizinde yürür gibiyim
Eyvah! Heyecandan ölür gibiyim
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Yıl bin üç yüz altmış bir, Rumeli'ne geçilir
Kırkpınar'ın suyundan kana kana içilir
Türk'ün başpehlivanı bu çayırdan seçilir
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Yiğitler çıkmışlar el bağlamışlar
Kazanbaşı edip sırt yağlamışlar
Piri üstatlardan destur almışlar
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Yirmi davul, yirmi zurna çalınır
Pehlivanlar sıra sıra salınır
Her bir yiğit namı ile anılır
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Bu ne onur, ne asil gurur
Şölen var Edirne'de davullar vurur
Yağız pehlivanlar nara savurur
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Kırkpınar ağası ağalar hası
Kırkpınar'da ağa, tarih mirası
Yaşar her ağanın bir hatırası
Edirne Kırkpınar er meydanında

Davut sesli cazgır, güreş okuyor
Ter bulaşmış çimen yağa kokuyor
Altı yüz yıl tarih gerçek oluyor
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Dünyada yiğitlik mertlik simgesi
Türk'ün öz sporu yağlı güreşi
Yaşatır Edirne Belediyesi
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Edirne dünyada Türkiye'nindir
Kırkpınar Türkiye'de Edirne'nindir
Yaşayan bir efsane, bir ananedir
Edirne Kırkpınar er meydanında.

Söz/müzik: Beyazıt Sansı

KIRKPINAR GÜREŞLERİ

Türklerin Ortasya'dan Anadolu'ya yerleşme sürecinde yaygın yapılan spor türü karakucak güreşiydi. Anadolu'ya kalıcı olarak yerleşen Türkler zaman içinde Ege'de ve Trakya'da yapılan yağlı güreşle karakucak güreşini kaynaştırdılar. Bu süreçte Türk insanının yaşam biçimi ve inanışlarına ait birçok figür yağlı güreşle biraraya geldi. Zaman içinde peşrev, davul-zurna, kispet ve ağa gibi birçok öge yağlı güreşle bütünleşerek sıra dışı bir kültür mirasını ortaya çıkardı.

Geçmiş yıllarda Türk coğrafyasının her tarafında düğünlerde ve bayramlarda küçük ya da büyük mutlaka güreş müsabakası düzenlenirdi. Her baba oğlunu evlendirirken “düğün güreşi” düzenlemek isterdi. Baba, oğlunun düğününde güreş yaptırmak istemiyorsa çevresi tarafından yadırganırdı. Eğer düğün sahibinin güreş yaptırmaya imkânı yoksa komşuları tarafından yardım edilerek mutlaka güreş müsabakaları düzenlenmeye çalışılır, imkânlar ölçüsünde pehlivanlara boylarına göre dana, koç, kuzu, kumaş gibi ödülleri verilirdi. Güreş bitiminde verilen ziyafet ile de davetlilerle pehlivanların kaynaşması sağlanırdı. Günümüzde eskiye nazaran azalmakla birlikte halen Anadolu'nun birçok yerinde düğün güreşi geleneği sürdürülmektedir.

Temelini düğün güreşlerinin oluşturduğu yağlı güreşlerin diğer bir organizasyonu da hayır cemiyetleri tarafından düzenlenen güreşlerdir. O yerleşim yerinin donanım ihtiyacını karşılamak üzere düzenlenen bu organizasyonlar halk arasında “donanma güreşleri” adıyla bilinmektedir. Düzenlenen güreşlerin geliriyle okul, cami, köprü vs. gibi toplum ihtiyaçları karşılanmaya çalışılırdı. Yapılan güreşler ilgi çekici olmuşsa halk bir yıl boyunca güreşi konuşur ertesi yıl tekrar güreş düzenlenmesi istenirdi. Bu şekilde büyüyerek gelişen bazı güreş organizasyonları zaman içinde önce bölgesel sonra da ülke düzeyinde ilgi çeken büyük organizasyonlara dönüştü. Günümüzde en büyük organizasyon Kırkpınar yağlı güreşleri iken başlangıç tarihi itibarıyla en eski organizasyon ise Antalya Elmalı Yeşilyayla güreşleridir. Elmalı Yeşilyayla güreşleri tarihinin daha eski olmasına rağmen günümüzde en büyük ve itibarlı organizasyon Kırkpınar güreşleridir.

Yağlı güreşin en büyük organizasyonu olan ve yaklaşık yedi asırdır yapıldığı kabul edilen Kırkpınar güreşlerinin ortaya çıkışına dair en yaygın söylence şudur: Edirne'yi fetheden akıncıların kendi aralarında güreş tutmaları bugünkü Kırkpınar'ın temellerini oluşturmuştur. Rivayete göre bir Hıdırellez günü konakladıkları yerde güreş tutan akıncılardan ikisi akşama kadar güreşmelerine rağmen yenilemezler. Ayrılmaya da yanaşmayan akıncılar yenileme olmaksızın güreşe devam ederler ve her ikisi de yorgunluktan can verir. Akıncılar, arkadaşlarını defnettikten sonra yola devam ederler. Edirne'nin fethinin ertesi yılında arkadaşlarını ziyaret eden akıncılar mezarlardan pınarların fışkırdığını görünce o mevkiye Kırkpınar adını verirler. Yiğit akıncıların anısına her yıl yine Hıdırellez günlerinde aynı mevkide düzenlenen güreşler gelenek haline gelir. Zamanla güreş günlerinde panayır da kurulur. Panayırda eğlencelerle birlikte çeşitli yarışmalar düzenlense de en çok ilgi yağlı güreşlere olurdu. Savaşların getirdiği olağan dışılık nedeniyle Kırkpınar güreşleri bazı yıllarda yapılamasa da hayatın olağan akışıyla sürdüğü yıllarda güreşlerin her yıl düzenlendiği kabul edilir. Bu yönüyle değerlendirildiği zaman Kırkpınar güreşlerinin dünyada kesintisiz yapılan en eski spor organizasyonu olduğu söylenebilir.

Birbirinden değerli birçok unsuru bünyesinde barındıran Kırkpınar'ın en önemli unsuru başpehlivanlık güreşleridir. Bunun sebebi de Kırkpınar güreşleri başpehlivanının aynı zaman da Türkiye başpehlivanı ünvanını almasıdır.

Kırkpınar güreşleri başpehlivanı her zaman önemli olmuş, bir statü olarak toplumda karşılık bulmuştur. Osmanlı döneminde bilinen başpehlivanlar arasında Kel Aliço ile Adalı Halil uzun yıllar başpehlivanlığı muhafaza eden sıra dışı pehlivanlar olarak tarihteki yerlerini almışlardır.

Akıncıların temelini attığı Kırkpınar güreşleri olağandışı dönemlerde yapılamasa da 1924 yılından itibaren tekrar başlamış ve her yıl popülaritesini arttırmıştır. Ulaşım ve iletişim olanaklarının kısıtlı olduğu Cumhuriyet'in ilk yıllarında elli civarında pehlivanla yapılan güreşler bugün iki bine yakın sporcunun katılımıyla yapılmaktadır. İlk zamanlarda gazetelerde birkaç satırla yer bulan güreşler, günümüzde dünyanın birçok ülkesine TV'den canlı olarak yayınlanmaktadır.

CUMHURİYET DÖNEMİ KIRKPINAR GÜREŞLERİ

Osmanlı Devleti döneminde yaşanan savaşlar ve işgaller Türk insanının olağan yaşamını kesintiye uğrattı. Cumhuriyet kurulup hayatın normale dönmesiyle kültürel miraslar tekrar ortaya çıkmaya başladı. Cumhuriyet'in kurulmasının hemen ardından göreve başlayan Edirne İl Milli Eğitim Müdürü İsmail Habib Sevük'ün gündeme getirdiği Kırkpınar güreşleri 1924 yılından itibaren tekrar başladı.

Resmin tam tarihi bilinmiyor ancak 1930'lu yıllar olduğu tahmin ediliyor.

Günümüzde Kırkpınar'da görevli hakem sayısı dahi bir zamanlar güreşlere katılan sporcu sayısından fazla hale geldi.

Zor şartlarda az sayıda sporcuyla yapılmaya başlanan Kırkpınar güreşleri zamanla gelişerek günümüzde 14 boyda 1924 sporcunun katılımıyla yapılan dünyanın en büyük spor organizasyonlarından biri haline geldi.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında tekrar başlayan Kırkpınar güreşlerinde, doğal olarak Osmanlı döneminden intikal eden geleneksel kurallar uygulandı. Elli civarında pehlivanın katıldığı güreşlerde uygulanan geleneksel kurallar günümüzde garip karşılsa da o günün şartlarında kabul gören en doğru kurallardı. Geleneksel kurallar ilk defa 1950'li yıllarda kısmen yazılı hale dönüştürülmeye başlandı.

Geleneksel kuralların uygulandığı yıllarda ilk tur güreşlerinde kura yöntemi kullanılmaksızın hakem heyeti tarafından eşleme yapılır, ikinci tur güreşlerinde ise rakipler galibiyet sırasına göre kendiliğinden belirlenirdi. Çoğu zaman pehlivanların bir kısmı ilk tur güreşlerine devam ederken galip gelenler ikinci tur güreşlerine başladılar. Zamanla eşleme yönteminden vazgeçilerek kura yöntemine geçildi. Kura yöntemine geçildiği ilk yıllarda hakem heyeti seyircilerin protestolarına maruz kaldı.

Zamanın en önemli geleneksel kurallarından birisi de bir pehlivanın meydan okuyarak rakibini istemesiydi. 1960'lara kadar süren bu kurala göre son başpehlivana meydan okunmuşsa güreş tutulmak zorundaydı. 1949 yılında Tekirdağlı Hüseyin'in, Hayrabolulu Süleyman'a; 1956 yılında Sındırgılı Şerif'in, İrfan Atan'a; 1961 yılında Mehmet Ali Yağcı'nın, İbrahim Karabacak'a meydan okumaları Kırkpınar tarihine geçen önemli olaylar olmuştur.

1980'li yıllara kadar güreşlerde süre sınırlaması olmadı. Süre sınırının olmadığı yıllarda güreşler çoğu zaman saatlerce sürer hatta ertesi güne kaldığı olurdu. Hakem heyeti güreşte yenişme olmayacağına kanaat getirirse yeniden eşleme yaparak rakipleri değiştirir, bazen kura ile sonucu belirler, bazen beraberlik ilan eder, bazen de her iki güreşçiye diskalifiye ederdi. Cumhuriyet tarihinin en uzun güreşi 1958 yılında İrfan Atan'la Çanakkaleli Mahmut arasında oldu. İki günde tam 10 saat süren mücadele kura ile sonuçlanabildi. Ertesi güne kalan son güreş ise 1981 yılında Aydın Demir'le Arap Mustafa arasında yapılan başpehlivanlık final güreşi oldu.

Geleneksel kurallar bazı yıllarda başpehlivanın belirlenmesinde de sorunlar yaşanmasına neden oldu. Yenişme olmayan başpehlivanlık final güreşlerinde sonuç bazen kurayla bazen hakem heyeti kararıyla belirlendi. Bazen de "Bu yıl başpehlivanlığa layık pehlivan yok." denilerek güreşler tamamlandı. Hatta yenilerek altıncı olan sporcunun bile başpehlivan ilan edildiği oldu. İzmirli Kara Ali iki kez final güreşinde yenilemediği için rakibiyle birlikte diskalifiye olurken, geleneksel kuralların yarattığı sorunlar Mehmet Ali Yağcı ile İbrahim Karabacak gibi iki büyük pehlivanın 29 yaşındayken küsererek Kırkpınar'dan kopmalarına neden oldu.

Günümüzde Kırkpınar güreşlerinin simgesi haline gelen başpehlivana kemer kuşandırma geleneği ilk defa 1939 yılında Kurtdereli Mehmet Pehlivan'ın anısına hürmeten başlatıldı. Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğüne, "Kurtdereli Mehmet Pehlivan Kemer" adıyla yaptırılan ve bir kez verilen kemeri 1941 yılında Tekirdağlı Hüseyin kazandı. 1959 yılında Edirne Belediyesince yaptırılmaya karar verilen altın kemer ilk defa 1960 yılında başpehlivana kuşandırıldı ve günümüze kadar en prestijli ödül olarak süregeldi. 1960 yılında ilk kez İbrahim Karabacak'ın kuşandığı altın kemeri 1968 yılında Ordulu Mustafa kazandı. Günümüze kadar Aydın Demir ve Hüseyin Çokal birer kez, Ahmet Taşçı da iki kez kazanarak Kırkpınar tarihinde ayrıcalıklı bir yer edindiler.

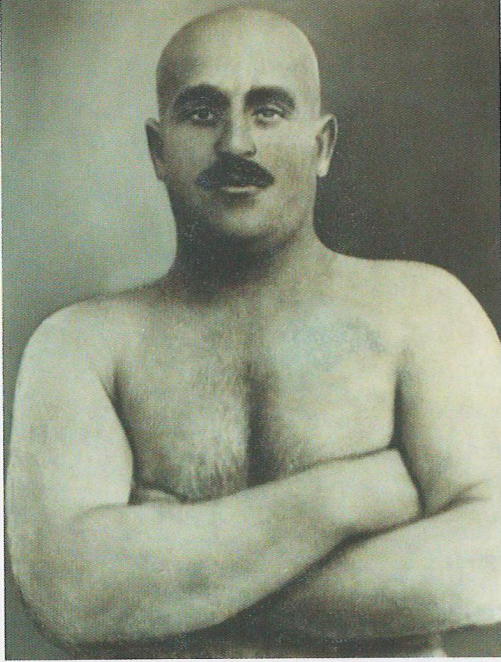
Doksan yılı geçen Cumhuriyet dönemi Kırkpınar güreşlerinin her yılı ve her başpehlivanı kuşkusuz çok önemlidir ancak 1933 – 1942 yılları arasında hiç yenilgi almayan ve bazı yıllar güreşmeden başpehlivan ilan edilen Tekirdağlı Hüseyin ile 1990'lı yıllarda megastar namıyla anılan Karamürseli Ahmet Taşçı, Cumhuriyet döneminin tartışmasız en önemli başpehlivanlarıdır.

Altın kemer kazanamasa da dört kez başpehlivan olan Samsunlu İbrahim Karabacak; üçer kez başpehlivan olan Hayrabolulu Süleyman, Adapazarlı İrfan Atan ve Ordulu Recep Kara da Kırkpınar tarihinde ayrıcalıklı yer edindiler. Yine dokuz kez çıktığı baş güreşlerinde altı kez final güreşi yaparak iki kez başpehlivan olan Mehmet Ali Yağcı, yedi kez final güreşi yaparak iki kez başpehlivan olan İzmirli Kara Ali ile altı kez final güreşi yaparak iki kez başpehlivan olan Sabri Acar Kırkpınar'ın unutulmaz başpehlivanları arasında yer almışlardır.

Son yıllarda ise güçlü yapısı, güreş tekniği ve performansı göz önüne alındığı zaman Başpehlivan Ali Gürbüz'ün, Tekirdağlı Hüseyin ile Ahmet Taşçı düzeyinde iz bırakabilecek kapasitede bir sporcu olduğu yorumları yapılmaktadır.

1924 YILI KIRKPINAR GÜREŞLERİ

30 Mayıs 1924, Başpehlivan Benli Abdullah (Subaşı)

Başpehlivan Benli Abdullah

Cumhuriyet döneminde, Kırkpınar güreşlerinin ilki Edirne Milli Eğitim Müdürü ve Türk Ocağı Başkanı İsmail Habib Sevük'ün öncülüğünde şehrin ileri gelenlerinden Lüleburgazlı Şevket Bey, Edirneli Ekrem Bey, Tevfik Bey ve Burhanettin Bey'in desteğiyle 30 Mayıs 1924 tarihinde yapıldı.

Türk Ocağına gelir sağlamak ve senelerdir eğlence görmemiş Edirnelileri neşelendirmek amacıyla düzenlenen güreşlerde Arnavut Benli Abdullah başpehlivan oldu.¹

Başpehlivan Benli Abdullah'a 50 lira, başaltı birincisi Asker Hasan'a 45 lira ödül verildi.²

Tarihçi Haşim Albayrak, Arnavut Benli Abdullah'ı şöyle anlatıyor:³

1890 yılında Selanik'te doğan Benli Abdullah, anne tarafından pehlivan sülalesinden gelir. Dedesi Veli Pehlivan, güreş organizatörlerince zaman zaman İstanbul'a götürülen Selanik'in namılı başpehlivanlarından. Dedesinin etkisiyle çocukluğundan itibaren güreş yapan Abdullah Pehlivan, Balkan Savaşları nedeniyle güreşe ara vermek zorunda kaldı. 1911 yılında Selanik zenginlerinden Emin Ağa'nın kızı Merzuka Hanım ile evlenen pehlivanın ilk çocuğu Selanik'te doğdu. 23 yaşındayken ailesiyle birlikte İstanbul'a göç eden pehlivan, Balkan muhaciri olarak önce Bakırköy'e sonra da Rami'ye yerleşti. Göçmen olmanın getirdiği zorlukları fazlasıyla yaşayan Abdullah Pehlivan sıkıntılarını katıldığı güreşlerle atmaya çalıştı.

1924 yılında yapılan nüfus mübadelesiyle Balkanlardan çok sayıda göçmen aile gelmeye başladı. Devlet, aralarında Abdullah Pehlivan'ın akrabalarının da bulunduğu göçmenlere hane başına dört dönüm araziyle Rumlardan kalan evlerden verdi. Selanik'ten gelen 10 hane aileyle Kavala'dan gelen 70 hane aile Avaz köyüne yerleştirildi. Mübadillere sağlanan haklardan Abdullah Pehlivan da yararlanarak Avaz köyüne yerleşti. İstanbul'un yabancısı olan mübadil aileler günlük hayatta yaşadıkları sorunların yanında devletle de bürokratik sorunlar yaşadılar.

1 Türk güreşi. İsmail Habib Sevük. s.15

2 1924 yılında 1 Reşat altını (7,2 gr) 5,3 lira. Başpehlivana verilen 50 lira ödül ile 10 adet Reşat altını alınabiliyor.

3 www.7-24esenterhaber.com. 11.09.2013

İstanbul'u iyi bilen Abdullah Pehlivan, mübadillerin sorunlarında her zaman yanlarında oldu ve önlerine düşerek sorunlarını çözmeye çalıştı. Avaslılar Abdullah Pehlivan'ı bu önderliğinden dolayı köyün ilk muhtarı seçtiler.

Abdullah Pehlivan, günlük hayatının arasında güreş çalışmalarını da sürdürdü. Güçlü vücut yapısına sahip olan pehlivan, öğrendiği yeni tekniklerle pehlivanlığını ilerletmeye çalıştı. 1924 yılı bahar aylarında Kırkpınar güreşlerinin yeniden düzenleneceğini duyunca da çalışmalarını arttırdı. Abdullah Pehlivan, güreşlere katılmak üzere Edirne'ye gittiği zaman fazla tanınmıyordu ancak Kırkpınar güreşleri yıllardır yapılamadığından dolayı diğer pehlivanlar da tanınmıyordu. Kırkpınar güreşlerinin en önemli kaynağı olan Balkan toprakları savaşlar nedeniyle elden çıktığı için artık yeni bir dönem başlamıştı. Böyle yeni bir dönemde yapılan Kırkpınar güreşlerine katılan Benli Abdullah, rakiplerini yenerek Cumhuriyet dönemi Kırkpınar güreşlerinin ilk başpehlivanı oldu.

Kırkpınar başpehlivanlığı sonrası popülerliği iyice artan Benli Abdullah, 1928 yılına kadar güreşlere katılmaya devam etti. Bir taraftan da köyde güreş sporuna ilgi duyan gençlere ustalık yaptı. Bir ara Tekirdağlı Hüseyin Pehlivan'ı da çalıştırdı. Köyün çayırıları pehlivanların antrenman sahası olurken Avas köyü pehlivan köyü olarak tanınmaya başladı. Muhtar Abdullah Pehlivan, Kırkpınar güreşlerinden dönen birçok pehlivanı Avas köyünde ağırladı. Gelenek haline gelen ağırlamaları kendi mütevazı evi ile teyze oğulları Eyüp ve Ali pehlivanların evinde yaptı. Kırkpınar dönüşü Avas'da mola veren pehlivanlar köyün çayırılarında güreş tutarken köylüler tarafından ilgiyle izlenirdi. Bu güzel gelenek İkinci Dünya Savaşı'nın sebep olduğu yokluk yıllarında kaybolup gitti.

Abdullah Pehlivan'ın bir ayrıcalığı da Mustafa Kemal Paşa ile Selanik'ten mahalle arkadaşı olmasıydı. Kırkpınar başpehlivanı olması vesilesiyle Mustafa Kemal Paşa ile görüştü ve anılarını tazeledi.

Benli Abdullah'ın, Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlığı hususunda şöyle bir anekdot anlatılır: (Bu anekdot Menemen Olayları'nda adı geçen fakat olayla ilgisi olmadığı söylenen Haznedar Çiftliği'nin sahibi Hüseyin Merter ile ilgilidir.) Hüseyin Merter, Menemen Olayları'na karıştığı gerekçesiyle Divanı Harp mahkemesinde yargılanır ve idamına karar verilir. Mustafa Kemal Paşa ile Abdullah Pehlivan'ın arkadaşlığını bilen Merter ailesi bu durumu pehlivana anlatırlar. Abdullah Pehlivan da Mustafa Kemal'le görüşerek Hüseyin Merter'in olayla ilgisi olmadığını ve yeniden yargılanmasını istediklerini söyler. Mustafa Kemal Paşa mahalle arkadaşı Abdullah Pehlivan'ın ricasını kırmaz ve Merter'in yeniden yargılanmasını emreder. Yeniden yargılanan Hüseyin Merter suçsuz bulunur ve beraat eder. Hüseyin Merter, Abdullah Pehlivan'ın bu iyiliği altında kalmak istemez ve ondan bir şeyler istemesini söyler. Abdullah Pehlivan kendisi için bir şey istemez ama köyün okul ve çeşme ihtiyacı bulunduğunu anlatır. Hüseyin Merter de 1933 yılında bugün Atışalanı İlkokulu binasının olduğu yere ilkokul ve çeşme yaptırır.

Abdullah Pehlivan, Soyadı Kanunu çıktığı zaman Selanik'te doğup büyüdüğü mahallenin adı olan Subaşı'nı soyadı olarak aldı. Abdullah Pehlivan 1944 yılında muhtarlığı damadı Kavala muhaciri Mustafa Sevinç'e devretti. O da 14 yıl muhtarlık yaptı. 1949 yılında vefat eden Benli Abdullah o zamanki adıyla Avas şimdiki adıyla Atışalanı Mezarlığı'na defnedildi.

1925 YILI KIRKPINAR GÜREŞLERİ

Mayıs 1925, Başpehlivan Geçkinlili Yusuf (Bozkurt)

Geçkinlili Yusuf Pehlivan

Edirne Milli Eğitim Müdürü ve Türk Ocağı Başkanı İsmail Habib Sevük'ün öncülüğüyle şehrin ileri gelenleri Haşim Cevdet, Kemal Aziz, Eczacı Ferid, Felsefe Muallimi Osman ve Emin Bey geçen yıl olduğu gibi 1925 yılı mayıs ayında da Kırkpınar güreşleri düzenlemeye karar verdiler.⁴

Güreş ağılığını Edirne'ye bağlı Suakacağı köyünden Mehmet Tevfik Bey (Sülün) yaptı.

Türk Ocağı ve Himaye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) yararına düzenlenen güreşlerde Geçkinlili Yusuf başpehlivan oldu.⁵

Tarihçi Hakan Akıncı Geçkinlili Yusuf Pehlivan'ı şöyle anlatıyor:⁶

Yusuf Pehlivan, 1888 yılında Bulgaristan'ın Deliorman bölgesinde bulunan Şumnu'ya bağlı Uyvan köyünde çiftçilikle uğraşan orta halli bir ailenin oğlu olarak dünyaya geldi. Cihan Pehlivanı Koca Yusuf'un memleketi olan Şumnu'da güreş sporu çok yaygındı ve Yusuf Pehlivan da çocukluğundan itibaren güreş sporuna merak sardı.

Yusuf Pehlivan, Balkan Savaşları'ndan sonra Edirne'nin Geçkinli köyünde bulunan akrabalarının yanına göç etti. Geçkinli köyünde geçimini sağlamak için çiftçilikle uğraşan Yusuf Pehlivan, çevre panayırılarda yapılan güreşlere katılmaya başladı. Güçlü ve sağlam bir vücut yapısına sahip Yusuf Pehlivan yaptığı güreşlerle nam saldı. En etkili oyunu olan göğüs çaprazı ile en zorlu rakiplerini yenmesini bildi.

Cumhuriyet döneminin ikinci Kırkpınar güreşlerinde başpehlivan olan Geçkinlili Yusuf, güreşi bıraktıktan sonra uzun yıllar Kırkpınar'da hakemlik yaptı. 1946 yılında Kırkpınar ağılığı da yapan Geçkinlili Yusuf aynı zamanda köyünün muhtarıydı. Muhtarlığı zamanında Geçkinli köyünde sebzeçilik ve bahçecilik alanında yeni teknikler uygulayarak çiftçiliği geliştirmek için uğraştı. Dürüstlüğü ve çalışkanlığıyla tanınan Geçkinlili Yusuf, ilerleyen yaşlarında bile tarım ve hayvancılıkla uğraşmayı bırakmadı. Yusuf Pehlivan 21 Mayıs 1976 tarihinde 88 yaşındayken vefat etti.

4 Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri. Atif Kahraman. s.57

5 İkincil kaynaklar dayanak göstermeksizin Geçkinlili Yusuf'un başpehlivan olduğunu yazmaktadır.

6 www.trakyagezi.com

1926 YILI KIRKPINAR GÜREŞLERİ

6-8 Mayıs 1926, Başpehlivan Çömlekköylü Kara Emin

Himaye-i Etfal Cemiyeti (Çocuk Esirgeme Kurumu) yararına düzenlenen Kırkpınar panayırında güreşlerle birlikte çeşitli yarışmalar düzenlendi. Panayır önceki senelere göre daha kalabalık, yarışmalar ve güreşler daha heyecanlı oldu.

Hakem heyetinde Adalı Halil, Tamburacı Osman Pehlivan, Ekrem Bey (Demiray), Şazi Bey (Kıvanç) yer aldı. Güreş ahalisini Tefik Bey (Sülün) yaparken perşembe günü başlayan cumartesi günü sona eren güreşlerde Çömlekköylü Kara Emin başpehlivan oldu.⁷

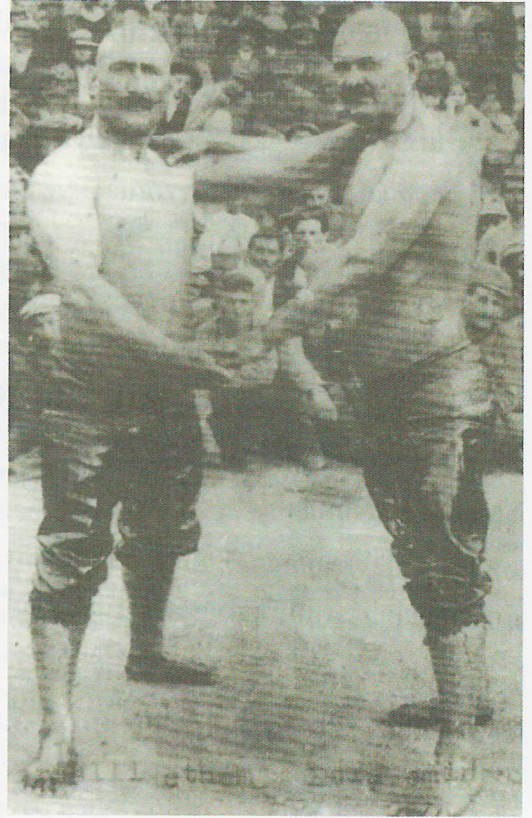
Kara Emin, 1882 yılında Bulgaristan'ın Filibe şehrinde doğdu. Ailesiyle birlikte küçük yaşlarda Edirne'ye bağlı Çömlekköy'e göçtükleri için Çömlekköylü diye tanındı. Güreşe Çömlekköylü Murat Pehlivan'ın yanında başlayan Kara Emin, 80-85 kilo olmasına rağmen üstün tekniğiyle kendinden çok daha iri güreşçileri yenebilecek kadar usta bir pehlivan oldu. Çift sarma çift kapan oyunundan dahi kolaylıkla kurtulabilen ender pehlivanlardan biri olan Kara Emin, ustalığından dolayı yağlı güreşin Erkânı harbi diye tanındı.⁸

Başpehlivan Kara Emin, güreşi bıraktıktan sonra önce Haliç Güreş Kulübünde sonra da Alpulu Şeker Fabrikası Güreş Kulübünde antrenörlük yaptı.

Kırkpınar güreşleri hakem heyetinde de yer alan Kara Emin 9 Ağustos 1941 tarihinde vefat etti ve köyüne defnedildi. Kara Emin'in Çömlekköy'ündeki mezarı daha sonra Edirne Belediyesi tarafından Adalı Halil'in mezarının yanına taşındı.⁹

Çömlekköylü Kara Emin

Bulgurlulu Ethem - Çömlekköylü Kara Emin
Amasya panayır güreşlerinde

7 Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri. Atif Kahraman. s.61

8 Atif Kahraman. Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi. S.475 / Hakimi-yeti Milliye gazetesi 03/10/1932

9 Edirne Postası gazetesi, 9.05.1927 s.1/Atif Kahraman Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri s.67

1927 YILI KIRKPINAR GÜREŞLERİ

6 Mayıs 1927, Başpehlivan Manisalı Rifat (Güreşen)

Himaye Etfal Cemiyeti yararına düzenlenen Kırkpınar güreşlerini Edirne Valisi Behçet Bey, Kırklareli Mebusu Şevket Bey (Ödül) ve 3-4 bin kadar güreşsever izledi.

Baş güreşlerine, Manisalı Rifat, Gostivarlı Mülâyim, Bandırmalı Kara Ali ve Mandıralı Ahmet katıldı. Bir saati geçen güreşlerde Manisalı Rifat, Mülâyim'i; Kara Ali de Mandıralı Ahmet'i yenerek finale yükseldi. Manisalı Rifat ile Kara Ali arasındaki final güreşinin 10. dakikasında Kara Ali yenilmek üzereyken pes edince Manisalı Rifat başpehlivan oldu. Başaltında da Balıkesirli Çoban Mehmet birinci oldu.¹⁰

1898 yılında Makedonya'nın Strumca kasabasında doğan Rifat Pehlivan 1912 yılında ailesiyle birlikte Manisa'nın Akhisar ilçesine bağlı Zeytinliova köyüne göçtü. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Eskişehir'de bir fırında iş bularak çalışmaya başladı. 1919 yılında fırında çalışırken Eskişehir Stadı'nda, Babanakşalı Hüsnü ile Şumnu Mestan pehlivanların da katıldığı güreşlerde ilk defa kendi boyunda kispet giydi. Rifat Pehlivan, ilk güreşinde seyircinin beğenisini kazanarak 7 lira¹¹ parsa topladı. Fırında birkaç ayda kazandığı parayı bir güreşte alınca pehlivanlık yapmaya karar verdi ve Mihaliçli Hasan Pehlivan'a çırac oldu.

Manisalı Rifat - Tekirdağlı Hüseyin
(1930'ların ilk yılları)

1924 yılında ilk defa Ankara'nın Çaylaklar köyünde başa güreşen Rifat Pehlivan, Küçük Dana (Ahmet) Pehlivan'ı yenerek başpehlivan oldu. Ankara'da yapılan başka bir güreşte de Feruzköylü Ali Pehlivan'ı yendi. 1925 yılında ilk defa katıldığı Kırkpınar güreşlerinde Yenici Mehmet Pehlivan'ı yense de dereceye giremedi. 1927 yılı Kırkpınar başpehlivanlığı sonrasında Kara Ali ile Balıkesir Türk Ocağının düzenlediği güreşlerde tekrar karşılaştılar ancak yenilemedikleri için 150 liralık¹² ödülü bölüştüler. Soyadı Kanunu'yla Güreşen soyadını alan Rifat Pehlivan, güreşi bıraktığı 1939 yılına kadar iddialı başpehlivanlardan oldu. Güreşi bıraktıktan sonra uzun yıllar Kırkpınar hakem heyetinde yer alan Manisalı Rifat 1990 yılında vefat etti.¹³

10 Edirne Postası gazetesi, 9.05.1927 s.1 / Atıf Kahraman Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri s.67

11 1927 yılında bir adet Reşat altını fiyatı 8 lira. Manisalı Rifat'ın ilk güreşinde topladığı 7 lira parsa ile yaklaşık bir (1) Reşat altını alınabiliyor.

12 Pehlivanların Balıkesir'de Türk Ocağı güreşlerinde birlikte aldıkları 150 lira ödül ile 18 Reşat altını alınabiliyor.

13 Atıf Kahraman. Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi Kırkpınar Güreşleri. s.67

CUMHURİYET DÖNEMİ

KIRKPINAR GÜREŞLERİ

DUALI ÇAYIR'IN 90 YILI

Bugüne kadar ata sporumuz yağlı güreşlerle ilgili az sayıda kitap yazılmıştır. Yazılan kitaplar da genellikle güreş tefrikası adı verilen hikâyelerden oluşmuş, içerikte yer alan bilgilerin doğru olup olmadığına dikkat edilmemiştir.

Güreş tefrikalarındaki abartılı anlatımların bazen okuyucunun ilgisini çektiği ve onları heyecanlandığı da bir gerçektir. Ancak hikâyeler ve rivayetler zamanla gerçeklerin önüne geçerek Sarayıçi'nde yaşanan sıra dışı birçok olayı gölgelemiştir.

Kırkpınar Güreşleri'nde yaşanan sıra dışı olayların ve iz bırakmış pehlivanların yeniden hatırlanması gerektiği düşüncesiyle başlanan araştırmada, rivayetlere ve kulaktan dolma bilgilere itibar edilmemiştir.

Her şeyden önce bir pehlivan ve bir araştırmacı gözüyle, belgelere dayalı olarak yazılan eserde, okuyuculara yalın bir üslupla gerçekleri anlatmak amaçlanmıştır. Kırkpınar Güreşleri'nin Cumhuriyet dönemini kapsayan arşiv niteliğindeki araştırma kitabı güreşseverlere sunulmuştur.

İsmail YILMAZ
Araştırmacı Yazar

DAHİYAYINLARI

ISBN 978-605-9092-31-9

9 786059 092319